

Läsfrämjandelyft för
kompetensutveckling
på folkbibliotek

Med barn och unga i fokus

Förord

Varje dag ger folkbiblioteken alla i Sverige, oavsett bakgrund, möjlighet till läsupplevelser utifrån vars och ens särskilda förutsättningar. Här finns chans att hitta sitt sammanhang, finna läsglädje och litteratur av hög kvalitet. Till folkbiblioteken kommer barn och unga på sin fritid, för att de själva vill och för att folkbiblioteken sätter deras behov i fokus.

Att arbeta läsfrämjande är bland det viktigaste, mest meningsfulla och samtidigt bland det svåraste man kan göra. Det kräver olika förmågor, arbetssätt och kunskap som hela tiden behöver fyllas på. Att lära av kollegor och andra professioner, att lära tillsammans med barn och unga och att lära av vad forskningen säger är alla viktiga delar i att utveckla en läsfrämjande och litteraturförmedlande kompetens.

Kulturrådet har under tre år bidragit till att stärka folkbibliotekens kompetenser genom Läsfrämjandelyft för folkbibliotek, det första nationella kompetenslyft som riktats till folkbiblioteken med fokus på barns och ungas läsning. I arbetet med att stärka barns och ungas läsning krävs väl utvecklade samarbeten mellan en mängd olika aktörer. En särskilt viktig aktör i varje kommun runtom i landet är folkbiblioteken, som utgör själva järnvägen i läsningens infrastruktur.

Läsfrämjandelyftet har genomförts i samarbete med kommuner, regional biblioteksverksamhet, lärosäten och statliga myndigheter med biblioteksuppdrag. Genom att styra våra gemensamma resurser i flernivåsamverkan kan vi åstadkomma långsiktig utveckling som stärker infrastrukturen för folkbibliotekens läsfrämjande arbete. Samarbete med akademien varit helt nödvändig för att tillgängliggöra och utveckla kunskap på vetenskaplig grund, men mer forskning behövs.

Nu fortsätter vi tillsammans det extraordinärt viktiga arbetet med att säkra barns och ungas rätt till läsupplevelser på sina egna villkor. I slutet på kedjan ser vi nya och gamla biblioteksbesökare som läser av hjärtans lust, som deltar i samtal som stärker och utvecklar vår demokrati, som söker kunskap och aktivt deltar i samhällslivet.

Kajsa Ravin
Generaldirektör Kulturrådet

Innehåll

Inledning.....	4
Ekonomisk redovisning.....	4
Uppdragets olika faser och huvudsakliga insatser.....	6
Långsiktiga mål	7
Flerpartssamverkan	8
Val av inriktning för centrala kompetenshöjande insatser	10
Genomförande av övergripande satsningar.....	11
Sammanfattning av insatser.....	11
Bidrag till kommuner och regioner.....	12
Lärplattformen Digiteket.....	15
Vägledning för kollegialt lärande.....	17
Digitala frukostseminarier.....	17
Kurs för chefer	18
Avslutande ord.....	20
Ta tillvara på kunskap	20
Fortsatta behov av statligt stöd för kompetensutveckling.....	21
Fortsatt stärkt samverkan i arbetet med nya uppdrag	21
Referenser	23
Elektroniska referenser	23
Bilaga 1. Dialoger och inhämtande av synpunkter	25
Bilaga 2. Vetenskapliga lärresurser.....	27
Bilaga 3. Bidrag till kommuner och regioner år 2022.....	29
Bilaga 4. Bidrag till kommuner och regioner år 2023.....	36

Inledning

I december 2020 beslutade regeringen om uppdrag till Statens kulturråd gällande Läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier.¹ Satsningen skulle pågå 2021–2023 och bidra till kompetensutveckling för folkbibliotekspersonal inom litteraturförmedling och läsfrämjande, med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning.

Satsningen skulle genomföras i dialog med regional biblioteksverksamhet. Synpunkter skulle inhämtas från Kungliga biblioteket, Sveriges Kommuner och Regioner samt andra berörda aktörer. Erfarenheter från Kungliga bibliotekets kompetensutvecklingsinsats "Digitalt först" skulle beaktas.

Den 30 juni 2022 lämnade Statens kulturråd en delredovisning med titeln "Lyft för läsning – delat lärande på vetenskaplig grund" till regeringen (Kulturdepartementet).² I delredovisningen beskrivs satsningens mål, arbetssätt, samverkansparter, planerade insatser och resultat fram till december 2022. Delredovisningen avslutades med förslag till regeringen på åtgärder kopplade till de utmaningar och möjligheter som identifierats.

I delredovisningen konstaterade Kulturrådet att ett flernivåsamverksprojekt i Läsfrämjandelyftets omfattning tar närmare ett år att organisera på ett sätt som möjliggör för kommuner och regioner att vara delaktiga och för att etablera samverkan med viktiga partners.

I delredovisning samt budgetunderlag föreslog Kulturrådet en förlängning av uppdraget med två år, dvs 2024–2025 för att möjliggöra synkroniserad samverkan med Skolverkets läslyft, i syfte att gemensamt höja kompetensen inom läsfrämjande hos såväl folkbibliotekspersonal som lärare och skolbibliotekarier.

I denna rapport redovisar Kulturrådet regeringens uppdrag om ett Läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier år 2021–2023.³

Ekonomisk redovisning

Det totala anslaget för uppdragets genomförande under 2021–2023 har varit 75 miljoner kronor. På grund av Kulturrådets krisstödsarbete under pandemin blev uppdragets genomförande försenat. Krisstödsarbetet påverkade myndighetens förmåga att snabbt börja arbeta med nya uppdrag. Som en konsekvens av detta genomfördes rekryteringen av projektledare till Läsfrämjandelyftet först under senvåren år 2021 vilket innebar att Kulturrådet hade de båda projektledarna på plats först i oktober 2021.⁴ Förseningen ledde även till att merparten av anslaget för 2021 inte användes.

Finansiering av uppdragets genomförande ligger hos Kulturrådet på anslag 1:2 (Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (Ramanslag), anslagspost 1 (Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur).

1. Regeringsbeslut, 2020.

2. Kulturrådet, 2022.

3. Regeringsbeslut, 2020.

4. Kulturrådet, 2021, s. 68.

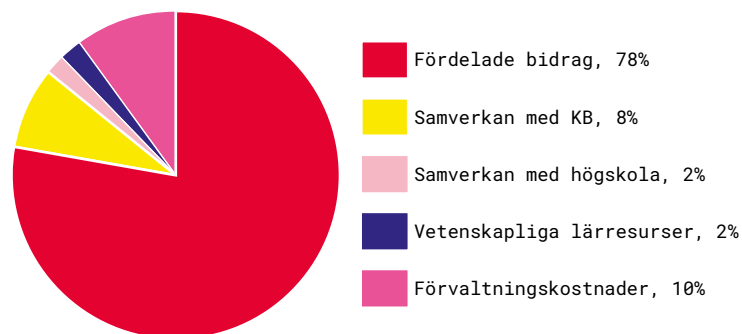
Tabell 1. Fördelning av anslag 2021–2023, 75 000 000 kr

Årtal	2021–2023
Förvaltningskostnader	5 804 586
Fördelade bidrag till kommuner och regioner	45 869 000
Samverkan med KB kring insatser med Digiteket	4 640 000
Samverkan med Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås kring insatser	1 055 000
Samverkan med lärosäten kring vetenskapliga lärresurser	1 044 300
Summa	58 412 886

Tabell 1 visar att medel inom ramen för Läsförändryftet i störst utsträckning fördelats som bidrag till kommuner och regioner. Det är dock viktigt att uppmärksamma att medel även har använts för innehållsproduktion i samarbete med KB, högskolor och universitet för att främja målen för uppdraget och stödja kunskapsutveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Inom ramen för uppdraget har Kulturrådet fördelat resurser till KB för insatser på Digiteket i form av ett breddat uppdrag, utveckling av plattformen samt personella resurser med för uppdraget relevant kompetens. Resurser har fördelats till Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås för genomförande av kurser för chefer i strategisk utveckling av läsförändring inklusive följeforskning. Resurser har fördelats till olika lärosäten för produktion av populärvetenskapliga artiklar inom relevanta kunskapsområden.

Diagram 1. Fördelning av anslag 2021–2023 i procent

Det är relevant att ha med sig i läsningen av denna redovisning att uppdragets centrala genomförande skett under två år, 2022–2023. Genom att Kulturrådet har organiserat satsningen genom flernivåsamverkan kan dock insatser fortsätta via samverkansparterna under 2024–2025 även efter att själva regeringsuppdraget har tagit slut.

Det innebär att kompetenshöjande insatser i kommuner och regioner kan fortsätta under 2024, med stöd av bidragsmedel samt att insatser kring Digiteket, via samverkan med KB fortsätter under 2024. Likaså fortlöper insatser via samverkan med Bibliotekshögskolan under 2024 samt våren 2025.

Uppdragets olika faser och huvudsakliga insatser

I stora drag kan arbetet med uppdraget delas upp i sex faser; förankring, uppstart, genomförande, förvaltning, uppföljning och avslutning.

År 2021, förankring och planering

Under år 2021 arbetade Kulturrådet med att förankra uppdraget och ta del av erfarenheter från tidigare satsningar. Dialog genomfördes med regionerna tidigt under 2021 i samarbete med Kungliga biblioteket (KB). Kulturrådet fortsatte dialogen med den regionala biblioteksverksamheten via Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB) under hösten. Kulturrådet ville ta del av erfarenheter från samverkan kommun-region-stat relaterat till KB:s regeringsuppdrag "Digitalt först – med användaren i fokus".⁵ I samband med förankring och dialog hämtade myndigheten in relevant kunskap för planering av uppdraget och en projektplan fastställdes.

År 2022, uppstart, dialog och genomförande

Under år 2022 fortsatte arbetet med förankring. Synpunkter inhämtades från Sveriges kommuner och regioner (SKR), Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) och Skolverket. Dialoger genomfördes även med samtliga regionala biblioteksverksamheter och genom avstämningar med en grupp chefer för regional biblioteksverksamhet.

Samverkan med KB och Biblioteken i Malmö startade i syfte att utvidga Digitekets tematik till att inkludera både MIK (medie- och informationskunnighet) och digital kompetens samt nya kompetensområden kopplade till läsfrämjande och litteraturförmedling, med fokus på barn och unga. Arbeta genomfördes för att utveckla plattformen både innehållsmässigt och tekniskt utifrån folkbibliotekens behov och användarstudier genomfördes av extern konsult.

Ett nytt bidrag för kompetenshöjande insatser arbetades fram och en första omgång av bidrag till kommuner och regioner utlystes. Kulturrådet genomförde under våren dialoger med lärosäten med biblioteks- och informationsvetenskaplig utbildning och forskning. Under hösten informerades samtliga lärosäten om att Kulturrådet önskade samverkan kring en utbildningsinsats riktad till chefer för folkbibliotek. I december 2022 lämnade Kulturrådet in delredovisning till regeringen.

År 2023, genomförande och förvaltning

Under år 2023 fortsatte genomförande av uppdraget för att i slutet av året gå in i en förvaltande fas från Kulturrådets sida. Den andra bidragsomgången utlyses. Samverkan med KB och Biblioteken i Malmö riktades in på att göra plattformen redo för att ta emot vetenskapliga lärresurser från lärosäten via Kulturrådet. Digiteket-redaktionen förstärktes med relevanta kompetenser för det utvidgade uppdraget.

Arbete genomfördes för att utveckla hållbara processer för materialproduktion på Digiteket i samarbete med Kulturrådet, KB och de regionala biblioteksverksamheterna. Digiteket-redaktionen gjorde en insats med att kompetensutveckla materialproducenter i samarbete med regional biblioteksverksamhet.

Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås startade upp kursen "Strategisk utveckling av läsfrämjande på folkbibliotek" för bibliotekschefer. Uppdraget inkluderar följeforskning i anslutning till kursen.

5. kb.se – Digitalt först – med användaren i fokus.

Inträde i den förvaltande fasen innebär att pågående insatser integreras i Kulturrådets närliggande uppdrag som berör folkbibliotekens verksamhet samt uppdrag kring läsfrämjande för barn och unga.

År 2024, genomförande, uppföljning och förvaltning 2024

Under år 2024 fortsätter insatserna i kommuner och regioner att genomföras och bidragsomgången från 2022 redovisas under våren 2024. Då kommer Kulturrådet också genomföra uppföljning av insatserna utifrån kommunernas bidragsredovisningar. Samverkan med KB och deras uppdragsgare Biblioteken i Malmö fortsätter genom utveckling av Digiteket under hela år 2024. Bibliotekshögskolan avslutar kursomgång 1 under våren 2024 och påbörjar arbete med kursomgång 2 som startar under hösten 2024. Erfarenheter och resultat från Läsfrämjandelyftet integreras i nya uppdrag kring folkbibliotek, läsfrämjande och barn och unga.

År 2025, genomförande och avslutning

I april 2025 lämnar kommuner och regioner in redovisning av aktiviteter som genomförts för söka medel till kompetenshöjande insatser bidragsomgång två, 2023. Andra kursomgången för chefer på Bibliotekshögskolan avslutas våren 2025 och följeforskning som genomförts av Bibliotekshögskolan tillgängliggörs. Arbetet går in i en avslutande fas.

Långsiktiga mål

Läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier (hädanefter Läsfrämjandelyftet) tar sin utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen som riksdagen antagit för området Litteratur och läsfrämjande om att: Alla i Sverige, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.⁶ Andra viktiga utgångspunkter för Kulturrådets arbete med uppdraget är Bibliotekslagen, FN:s konvention om barnets rättigheter, Språklagen och lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt Agenda 2030.⁷

Kulturrådet har arbetat fram och utgått från följande långsiktiga målsättningar under uppdragets genomförande.

Huvudmål

Läsfrämjandelyftet ska bidra till att skapa en likvärdig och hållbar infrastruktur för folkbibliotekens kompetensutveckling, med fokus på läsfrämjande och litteraturförmedling, för att ge barn och unga mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser.

Delmål

1. Stärka biblioteksmedarbetarna i deras profession och i rollen som läsfrämjare.
2. Stärka bibliotekens chefer och medarbetare i att arbeta strategiskt med det läsfrämjande uppdraget.

6. Regeringens proposition 2013/14:3.

7. Kulturrådet, 2022, s. 5.

Dessa mål har haft betydelse för hur Kulturrådet gjort val och arbetat för att ta fram stödjande och kunskapsutvecklande insatser inom ramen för uppdraget. Myndigheten har arbetat med satsningar inom flera områden:

- fördelning av statligt bidrag,
- utveckling av lärplattformen Digiteket.se,
- tillgängliggörande av vetenskapliga lärresurser,
- utformning av vägledning för kollegialt lärande,
- utformning av digital kurs för bibliotekschefer med följeforskning,
- digitala frukostseminarier för kunskapsutbyte och nätverk.

Genomförda och pågående insatser redovisas närmare i nästa kapitel.

Flerpartssamverkan

Kulturrådet har organiserat uppdraget genom flerpartssamverkan. Samverkan med regional biblioteksverksamhet har varit särskilt viktigt för att fånga upp kommunernas behov. Målgruppen för uppdragets insatser är samtliga medarbetare på landets folkbibliotek. Det innebär bibliotekarier men även andra professioner samt chefer, totalt cirka 5 600 personer.

För att uppnå så goda resultat som möjligt har Kulturrådet varit mån om att etablera dialoger och ta in synpunkter från relevanta aktörer.

Under 2022 genomfördes dialogmöten med chefer och medarbetare från samtliga tjugo regionala biblioteksverksamheter, en verksamhet åt gången. Genom dialogerna fick Kulturrådet en aktuell bild av varje regions förutsättningar för det läsförämjande arbetet. Myndigheten fick även en nulägesbild av arbetet med kompetensutveckling och läsförämjande, i relation till folkbiblioteken.⁸

Läsförämjandelyftet är ett av flera statliga stöd till folkbibliotek. Kulturrådet har fördelat bidrag till Stärkta bibliotek under 2018–2023. Bokstart, läs- och litteraturförämjande bidrag och inköpsstöd till folk- och skolbibliotek är andra bidrag som kommuner kan ansöka om.

År 2024 redovisade Kulturrådet regeringsuppdraget om en analys av folkbibliotekens framtida behov och möjliga former för statens stöd till folkbiblioteken. I rapporten konstateras att för att effektivt stödja folkbibliotekens utveckling måste staten verka med regioner och kommuner, som har bärande roller i detta arbete. Begränsade resurser innebär att en ändamålsenlig styrning av offentliga medel kommer att bli allt viktigare framöver.

Bibliotekslagen gör att folkbiblioteken har en gemensam uppgift men eftersom förutsättningarna för hur man ska kunna uppfylla uppdragen skiljer sig åt runtom i landet krävs en långsiktig och samordnad insats från staten, regionerna och kommunerna skriver Kulturrådet i rapporten.⁹

Kulturrådet, KB, regioner och kommuner har haft olika roller i genomförande av uppdraget. Nedan ger vi en kort sammanfattning av respektive organisations roller.

8. Kulturrådet, 2022, s. 11.

9. Kulturrådet, 2024.

Kulturrådets roll i Läsfrämjandelyftet

Kulturrådet haft det huvudsakliga ansvaret för genomförandet. Kulturrådets ansvar och roll har varit att:

- Organisera, leda, kommunicera, följa upp och rapportera till regeringen
- Genomföra Läsfrämjandelyftet i dialog med regional biblioteksverksamhet
- Fördela bidrag
- Samarbeta med lärosäten om chefsutbildning och vetenskapligt innehåll
- Samverka med KB, för att utveckla lärplattformen Digiteket
- Bidra med läsfrämjande innehåll till KB:s lärplattform Digiteket, i samarbete med regionala biblioteksverksamheter, kommuner, KB och Kulturrådets läs- och litteraturfrämjande verksamheter. Kulturrådet ingår, under projektiden, i KB:s samverkansstrukturer för Digiteket
- Föra dialog med nationella aktörer som till exempel KB, Skolverket, SKR, Myndigheten för tillgängliga medier, lärosäten med flera.¹⁰

Kungliga bibliotekets roll i Läsfrämjandelyftet

KB har bidragit i arbetet med Läsfrämjandelyftet utifrån det bibliotekssamverkansuppdrag som myndigheten har. I dialog med Kulturrådet har KB delat med sig av erfarenheter från regeringsuppdraget "Digitalt först – med användaren i fokus" som pågick 2018–2020.

KB har också samarbetat med Kulturrådet gällande utveckling av lärresurser på den nationella lärplattformen Digiteket. Samarbetet har genomförts i enlighet med de två överenskommelser som beslutats av Kulturrådet och KB. I samarbetet ingår överenskomna roller, åtaganden samt ekonomiska transaktioner från Kulturrådet till KB gällande Digiteket.¹¹

Regioners och kommuners roller i Läsfrämjandelyftet

I genomförandet av Läsfrämjandelyftet har regionerna arbetat med kommunernas deltagande utifrån sitt lagstadgade uppdrag gällande folkbibliotekens kvalitet, samarbete och verksamhetsutveckling. De har också bidragit med kunskap till Kulturrådet genom till exempel kontaktpersoner i varje region, dialoggrupp med chefsrepresentation och deltagande i fokusgrupper. Regionerna har även bidragit med innehåll och utveckling av lärplattformen Digiteket¹² tillsammans med kommuner, KB och Kulturrådet.

När det gäller frågan om kommunernas behov har dessa främst fångats upp i dialoger med regional biblioteksverksamhet. Vid ett flertal tidpunkter har dock dialog skett direkt med företrädare för kommunerna.

Förteckning med beskrivning av genomförda dialoger finns i bilaga 1.

10. Kulturrådet, 2022, s. 9.

11. Kulturrådet, 2022.

12. Kulturrådet, 2022.

Val av inriktning för centrala kompetenshöjande insatser

Synpunkter från de dialoger som Kulturrådet genomförde under år 2021 bidrog till att Kulturrådet valde att rikta in arbetet mot:

- möjliggörande av kompetenshöjande insatser riktade till all personal anställd på folkbiblioteken,
- utformande av särskilda insatser riktade till chefer för folkbiblioteken.

I dialogerna med regioner blev det tydligt att satsningen bör riktas till all personal som arbetar på folkbibliotek. Detta eftersom flera yrkesgrupper inom ramen för biblioteksverksamhet arbetar läsfrämjande gentemot barn och unga, och barn och unga är en prioriterad grupp enligt bibliotekslagen. För att rikta insatser till all personal baserades fördelningsnyckeln i bidraget på antal anställda. Kulturrådet betonade i kommunikation om bidraget att satsningen riktar sig till alla anställda, oavsett funktion och kompetens. Fokus var kompetenshöjande insatser med fokus på just barn och ungas läsning.

I dialog med regioner och lärosäten underströks även att särskilda satsningar bör riktas mot ledningsnivån, eftersom chefer har ett ansvar för medarbetarnas kompetensutveckling och ansvarar för utveckling av verksamheten. Kompetenshöjande insatser riktade till chefer kan ge genomslag i hela organisationen, inklusive styrning och politisk förankring. De kompetenshöjande insatsernas inriktning var läsfrämjande och litteraturförmedling med fokus på barn och unga.

Folkbibliotekens kompetensutvecklingsbehov

Genom dialoger och svar på enkäter från Kulturrådets frukostseminarier fick Kulturrådet en övergripande bild av folkbibliotekens kompetensutvecklingsbehov. De kompetensbehov som uttrycktes var bland annat:

- kunskap om olika metoder och arbetssätt för läsfrämjande och litteraturförmedling,
- kunskap om hur barn och unga läser idag,
- hur folkbiblioteken kan nå barn och unga som inte kommer till biblioteket,
- hur samtal om läsning och litteratur kan föras med barn och unga utifrån deras behov och villkor,
- barnrätt och delaktighet,
- hur folkbiblioteken kan arbeta för att överbygga hinder för att tillgängliggöra läsning för alla barn och unga,
- hälsofrämjande metoder,
- kunskap om vilka kompetenser som krävs för att främja läsning,
- ökad litteraturkännedom gällande barn- och ungdomslitteratur,
- ökad målgruppskännedom gällande barn och unga.

De kompetensutvecklingsbehov som Kulturrådet sammanställt visar på önskemål om kunskapsutveckling inom flera olika områden. Det innebär att arbetet med att främja barns och ungas läsning behöver stöd i ett brett spektrum av kunskaper, hämtade från ett flertal områden. De uttryckta kompetensbehoven har varit avgörande i utformandet av insatser inom Läsfrämjandelyftet.

Genomförande av övergripande satsningar

I det här kapitlet redovisar Kulturrådet de övergripande satsningar som genomförts. De olika satsningarna relaterar till det huvudmål och de två delmål som presenteras på sidan sju i denna redovisning. Insatserna ska förstås som olika delar som bildar en helhet och förstärker varandra. Samverkan mellan olika nivåer och inom olika nivåer – stat, region, kommun – sker i samtliga delar, på olika sätt.

I Kulturrådets planering och arbete med Läsförbättringsplanen har myndigheten använt erfarenheter från tidigare satsningar inom ramen för Kulturrådets arbete som Bokstart och Stärkta bibliotek. Myndigheten har också tagit del av kunskap och erfarenheter från Skolverkets satsning om ett läsluft riktat till skolans personal och KB:s satsning "Digitalt först med användaren i fokus" (2018–2020). Även erfarenheter från regionalt utvecklingsarbete som delgivits Kulturrådet i dialoger med de regionala biblioteksverksamheterna har varit en viktig källa till kunskap i Kulturrådets arbete med uppdraget.

Sammanfattning av insatser

Med utgångspunkt i den kunskap som Kulturrådet tagit del av har myndigheten valt att utforma följande insatser:

Bidrag

Kulturrådet har utlyst ett nytt, tillfälligt bidrag till kommuner och regioner för kompetenshöjande insatser inom läsförbättring och litteraturförmedling. Fokus för bidragets användning är kompetenshöjande insatser riktade till all personal på folkbiblioteken, med fokus på barns och ungas läsning.

Digiteket

I samarbete med KB och Biblioteken i Malmö har lärplattformen Digiteket, KB:s nationella digitala tjänst utvecklats, med stöd från Kulturrådet. Bland annat har lärplattformen byggts ut med vetenskapliga läresurser för kompetensutveckling med fokus på barns och ungas läsning. Läresurserna har tagits fram i samarbete med olika universitet och högskolor som producerar populärvetenskapliga artiklar och kunskapsöversikter, beställda av Kulturrådet, till Digiteket.

Kulturrådet har också tagit fram en vägledning för kollegialt lärande som publicerats på Digiteket, som ett stöd för biblioteken i att organisera kompetensutveckling och verksamhetsutveckling.

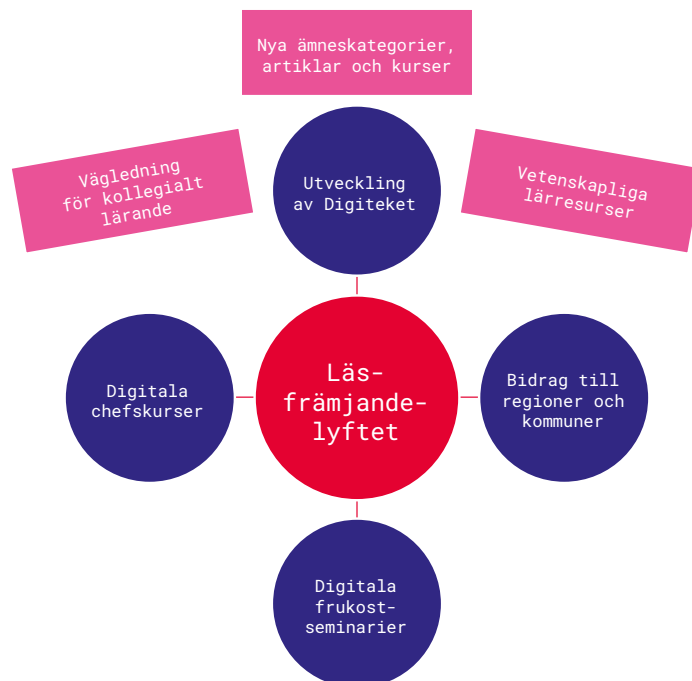
Frukostseminarier

Kulturrådet har arrangerat sammanlagt fem digitala frukostseminarier med målgrupp folkbiblioteken i landet under 2023–2024. Frukostseminarierna organiserades som ett forum för att synliggöra olika satsningar som kommuner och regioner genomför inom Läsförbättringsplanen.

Kurs för chefer

I samarbete med Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås har Kulturrådet tagit fram en ny kurs för bibliotekens chefer. Kursen handlar om strategisk utveckling av läsförbättring på folkbibliotek och genomförs vid två tillfällen med kursstart 2023 och 2024. Kursen genomförs av Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås. Bibliotekshögskolan samverkar kring innehåll i kursen med ett flertal andra universitet och högskolor. I anslutning till kursen genomförs följeforskning med fokus på chefernas förhållande till strategisk utveckling av det läsförbättringsarbetet.

Figur 1. Insatser inom ramen för Läsfrämjandelyftet

Nedan går vi igenom de olika insatserna mer fördjupat.

Bidrag till kommuner och regioner

För att stärka kompetenser inom läsfrämjande och litteraturförmedling, med fokus på barns och ungas läsning, har Kulturrådet inom Läsfrämjandelyftet inrättat ett riktat statsbidrag till kommuner och regioner.

Bidraget har utformats med utgångspunkt i det huvudmål och delmål som introducerades inledningsvis i denna rapport, med ett särskilt fokus på måluppfyllelse i relation till delmål 1; "Stärka biblioteksmedarbetarna i deras profession och i rollen som läsfrämjare."

I återkoppling från dialogerna med regional biblioteksverksamhet kommunicerades av deltagarna att kommuner har behov av bidragsmedel för att möjliggöra aktivt deltagande. Kulturrådet har tagit hand om detta behov genom att fördela merparten av bidragsmedlen från Läsfrämjandelyftet till kommunerna. Det är en skillnad i jämförelse med hur KB organiserade bidragsmedel från "Digitalt först", där merparten av bidragsmedlen fördelades till regionerna.

Kulturrådet har eftersträvat likvärdighet och geografisk spridning genom att fördela bidraget enligt en fördelningsnyckel där samtliga kommuner kunnat rekvirera medel genom en förenklad ansökan. Kommuner kan använda medlen för kompetenshöjande insatser riktade till personalen. Regioner kan använda medlen för arbete med kommunernas deltagande i Läsfrämjandelyftet.¹³

13. Kulturrådet, 2022, s. 13.

Av bidragets riktlinjer framgår att kommuner kan använda bidraget exempelvis till att:

- Kartlägga organisationens kompetenser och kompetensbehov och utveckla kollegialt lärande.
- Arrangera eller delta i kompetensutvecklande insatser som till exempel kurser, föreläsningar, studiebesök, studieresor.
- Sprida kunskap och kompetens till flera kommuner, exempelvis genom att producera material till Digiteket, eller organisera föreläsningar, studiebesök eller workshops.
- Vikariemedel för att frigöra tid till kompetensutveckling.
- Genomföra kompetenshöjande insatser i partnerskap med andra kommuner eller regioner.

Av bidragets riktlinjer framgår att regioner kan använda bidraget exempelvis till att:

- Stötta medarbetare och chefer på folkbiblioteken i att kartlägga organisationens kompetenser och kompetensbehov och utveckla kollegialt lärande.
- Genomföra kompetenshöjande insatser som kurser, föreläsningar, studiebesök, studieresor eller liknande, i samråd med kommuner, eller i samarbete med andra regioner.
- Stötta kommunernas arbete med att sprida kunskap och kompetens till andra, exempelvis genom att producera material till Digiteket, organisera föreläsningar, studiebesök eller workshops.

Tillitsbaserade arbetssätt

Kulturrådet har, utifrån synpunkter i dialogerna, konstruerat bidragsriktlinjer på ett liknande sätt som i satsningen "Stärkta bibliotek". Det innebär att Kulturrådet möjliggör för kommunen att själv identifiera behov av kompetensutveckling och planera sina insatser utifrån lokala förutsättningar. Detta har varit av särskild vikt eftersom Kulturrådet vet att förutsättningarna för att kunna delta i ett nationellt kompetenslyft ser olika ut i kommuner. Kommunstorlek och kommunens geografiska förutsättningar är förutsättningar som påverkar deltagandet.

I ansökningsförfarandet har Kulturrådet arbetat med en tillitsbaserad ansökningsprocess. Tillitsbaserade arbetssätt innebär i det här sammanhanget: fokus på verksamhetens syfte och brukarens behov. Ambitionen är att aktivt verka för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv.¹⁴ En förutsättning för att detta ska kunna uppnås är att kommuner och regioner ges stora möjligheter att själva prioritera och utveckla insatser utifrån sina respektive förutsättningar. I ansökningsprocessen råder inget konkurrensförhållande de sökande emellan. Alla kommuner kan rekvirera bidragsmedel på samma villkor, enligt en förutbestämd fördelningsmodell.

Fördelning av bidrag

Medel till kommunerna har fördelats baserat på antalet årsarbetskrafter vid folkbiblioteken. För att mindre kommuner ska ha möjlighet att genomföra kompetensutveckling ger det första antalet års-

14. SOU 2019:43.

arbetskrafter mer ersättning. Fördelningen av medel till regional biblioteksverksamhet är beräknad utifrån ett grundbelopp och antal kommuner i respektive region.

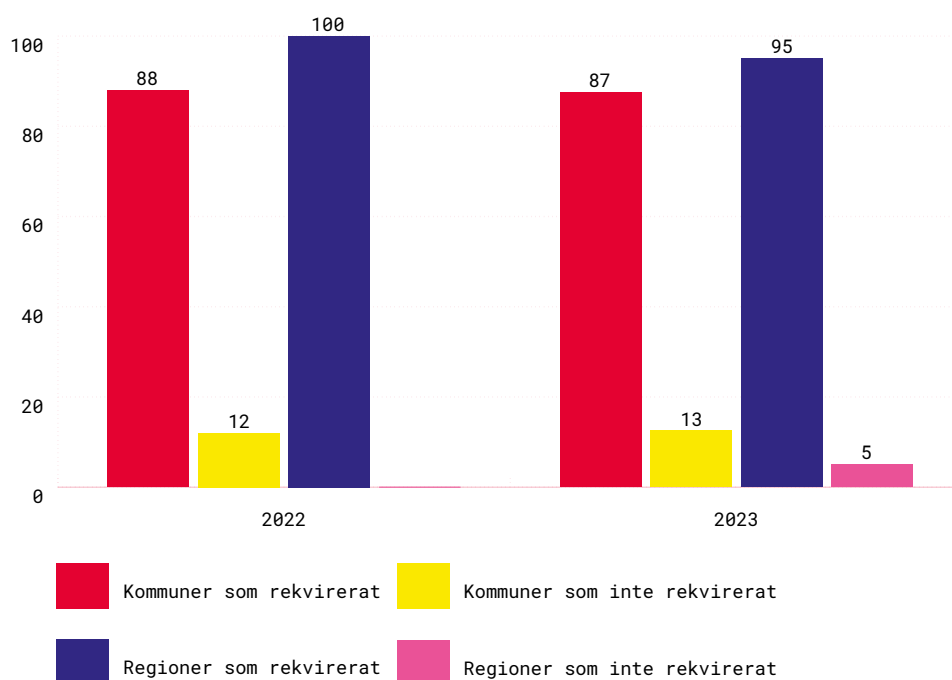
År 2022 fördelades 22 919 000 kr till 255 kommuner och all regional biblioteksverksamhet i landet. År 2023 fördelades 22 950 000 kr till 253 kommuner och 19 regioner.¹⁵ I bilaga 3 och 4 redovisas utbetalda medel för varje enskild kommun och region år 2022 och 2023.

De medel som ej rekviderats av kommunerna har Kulturrådet i samråd med landets regioner fördelat proportionerligt till regionerna baserat på antal kommuner i respektive region. De fördelade beloppen till regionerna år 2022 och 2023 är med anledning av detta högre än det belopp som ursprungligen rekviderades.

Tabell 2. Fördelade bidrag år 2022 och 2023 i kronor

Årtal	2022	2023
Kommuner, rekviderade bidrag	18 164 000 kr	18 045 000 kr
Regioner, rekviderade bidrag	4 755 000 kr	4 905 000 kr
Summa	22 919 000 kr	22 950 000

Diagram 2. Fördelning av bidrag år 2022 och 2023 i procent

15. Blekinge och Kronoberg har gemensam drift av den regionala biblioteksverksamheten genom Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Från dem kommer en ansökan.

Resultat och effekter

Resultatet av de två bidragsomgångar som hållits inom Läsfrämjandelyftet kan ännu inte avläsas och analyseras då insatserna ännu pågår. För medel som fördelades under 2022 ska kommuner och regioner redovisa sin användning av medlen i april 2024. För medel som fördelades under 2023 ska medlen redovisas i april 2025.

Uträkningar som gjorts i Kulturrådets rapport "Flernivåsamverkan främjar barnets bästa"¹⁶ visar att glesbygdskommuner procentuellt fått en större del av läsfrämjandelyftets bidrag samt att bidraget från läsfrämjandelyftet i glesbygdskommunerna utgjort en större del av deras totala bidragssumma. Att läsfrämjandelyftets medel i så hög grad går till kommuner i landsbygden beror på stödets utformning, det vill säga att medel fördelas baserat på antalet årsarbetskrafter vid folkbiblioteken. För att mindre kommuner ska ha möjlighet att genomföra kompetensutveckling ger det första antalet årsarbetskrafter mer ersättning.

Varje sökande kommun har erhållit minst 30 000 kronor och landsbygdskommunerna är många i antal.

Lärplattformen Digiteket

Digiteket är en nationell plattform för digital fortbildning och inspiration vars syfte är att öka kunskap och kompetens hos folkbibliotekspersonal i hela landet. Digiteket drivs av en redaktion på Malmö stadsbibliotek på uppdrag av Kungliga biblioteket. Digiteket kom till som ett resultat av den nationella satsningen "Digitalt först – med användaren i fokus" (2018–2020). Efter satsningen fick Kungliga biblioteket i uppdrag av regeringen att fortsätta arbetet med Digiteket.

Insatser kopplade till Digiteket har utformats med utgångspunkt i det huvudmål och delmål som introducerades inledningsvis i denna rapport, med ett särskilt fokus på måloppfyllelse i relation till huvudmålet och delmål 1; "Stärka biblioteksmedarbetarna i deras profession och i rollen som läsfrämjare."

Kulturrådets syfte med att samarbeta med Kungliga biblioteket och Biblioteken i Malmö om Digiteket har varit att tillgängliggöra kunskap om läsfrämjande och litteraturförmedling för alla medarbetare på folkbibliotek. Det gäller både kunskap som vilar på vetenskaplig grund och kunskap som vilar på beprövad erfarenhet. Material på Digiteket publiceras i form av kurser, artiklar och resurser, samtliga kallas lärresurser.

Eftersom Digiteket som plattform erbjuder förutsättningar för en likvärdig och hållbar infrastruktur för folkbibliotekens kompetensutveckling, samstämmer förutsättningarna med det långsiktiga mål som Kulturrådet formulerade för uppdraget.

Inom ramen för regeringsuppdraget har Kulturrådet bidragit med ekonomiska och personella resurser till utveckling av plattformen. Utvecklingen har skett under 2022–2023 och omfattar bland annat teknik/grafik, användarundersökningar för att ta reda på bibliotekspersonalens behov avseende kompetensutveckling och användning av Digiteket samt förstärkning av Digitekets redaktion med två heltidstjänster.

16. Kulturrådet, 2023a.

Resultat Digiteket

Resultatet av Läsfrämjandelyftet är att Digiteket har utvecklats från att vara en plattform för bibliotekens kompetensutveckling inom det digitala området och medie- och informationskunnighet (MIK) till att även inkludera läsfrämjande och litteraturförmedling, med fokus på barns och ungas läsning.

Inom ramen för Läsfrämjandelyftet har Kulturrådet och Digitekets redaktion utarbetat fyra nya, överlappande, ämneskategorier för lärresurser på plattformen; Språkutveckling och läsförmåga, Läslust och lässtimulans, Litteratur och litteraturförmedling samt Organisation och omvärld.

För att sprida information till folkbiblioteken om att Digiteket nu innehåller läsfrämjande lärresurser lanserades nya Digiteket i maj 2023 genom ett livesant evenemang från Rosengårdsbiblioteket i Malmö med samtliga samverkanspartner närvarande.¹⁷ Digiteket genomförde även en kommunikationsinsats med workshops till olika regioner under 2022–2023.

Resultat och användning av lärresurser

Sedan nylanseringen av Digiteket, från maj–sista december 2023 har 53 nya artiklar och kurser tillkommit på Digiteket, som en följd av läsfrämjandelyftet;

- Läslust och lässtimulans, 22 lärresurser.
- Språkutveckling och läsförmåga, 6 lärresurser.
- Litteratur och litteraturförmedling, 21 lärresurser.
- Skapande och kommunikation, 2 lärresurser.
- Organisation och omvärld, 2 lärresurser.

Under 2024 fortsätter arbetet genom Kulturrådets och KB:s samverkan, där Digiteket har fått i uppdrag att avsätta redaktionella resurser med relevanta kompetenser för att i samverkan med folk- och regionbibliotek producera digitala lärresurser. I uppdraget ingår även att publicera material inom Bibliotekshögskolans kurs för chefer, "Strategisk utveckling av läsfrämjande på folkbibliotek" samt vetenskapliga lärresurser, beställda av Kulturrådet från olika lärosäten. En styrgrupp med chefer från respektive organisation fortsätter under 2024.

Resultat vetenskapliga lärresurser

Kulturrådet har i samarbetet med Digitekets redaktion och ett flertal olika forskare tagit fram forskningsbaserat material med fokus på läsfrämjande och litteraturförmedling till Digiteket. Inom ramen för Kulturrådets samarbete kring Digiteket kommer totalt 24 nya vetenskapliga artiklar vara publicerade våren 2024. Tillsammans med en del inspelningar med rörlig bild och poddar utgör de Digitekets vetenskapliga lärresurser.

Kulturrådet har samarbetat med åtta olika lärosäten för att ta fram vetenskapliga lärresurser. Forskare med olika inriktningar inom biblioteks- och informationsvetenskap, litteraturvetenskap och pedagogik har bidragit.

De nya vetenskapliga lärresurserna har (under perioden maj–dec 2023) haft 2023 sidvisningar på Digiteket, fördelat enligt följande;

17. digiteket.se – Digiteket – lansering nya Digiteket

- Läsning – lösningen på samhällets problem?, 774.
- Barns och ungas läs- och bibliotekspraktiker – en kunskapsöversikt, 1 113.
- Allsidighet och kvalitet – vad betyder det för folkbibliotekens arbete?, 869.
- Ljudboken, ljudlitteraturen och ljudläsaren, 319.
- Tillgänglig läsning för barn och unga med läsnedsättning – en kunskapsöversikt, 928.
- Svenska barns läshistoria – uppfostran genom böcker, 369.
- Lyssnande läsning i ungdomars vardag, 374.
- Mellan didaktik och estetik – om skönlitterärt läsfrämjande i ett litteraturdidaktiskt perspektiv, 1 164.
- Lek och lärande på bibliotek, 544.
- Kvalitetslitteraturen och folkbiblioteken, 365.
- Barns samtal om skönlitterär läsning, 380.
- Biblioterapi på folkbibliotek – erfarenheter och utvecklingspotential, 299.
- Barns och ungas läsning: larmrapporter och kritiska perspektiv, 514.

Vägledning för kollegialt lärande

En annan del av Läsförbättringsprojektet har varit att bidra till ökat kollegialt lärande. Det kollegiala lärandet omfattar olika nivåer. Lokalt, på biblioteken med de närmaste kollegorna samt nationellt, med kollegor i hela landet. Kulturrådet har tagit intryck av Skolverkets läsflytt, där ett bärande inslag för att kommunicera det kollegiala lärandets olika delar är en modell för kompetensutveckling.¹⁸

För att underlätta arbete inom Läsförbättringsprojektet i kommunerna har Kulturrådet tagit fram en vägledning för kollegialt lärande på folkbibliotek. Vägledningen syftar till att vara ett stöd i att analysera, planera, genomföra och följa upp kompetenshöjande insatser kopplat till läsförbättring och litteraturförmedling. Vägledningen finns på Digiteket och består av fem steg som presenteras med hjälp av text, filmmaterial samt en podd.¹⁹

Vägledning för kollegialt lärande har under perioden maj–december 2023 fått 774 sidvisningar på Digiteket.

Digitala frukostseminarier

För att bidra till nationellt kollegialt lärande om läsförbättring och litteraturförmedling på folkbibliotek har Kulturrådet anordnat digitala frukostseminarier, främst i samarbete med kommuner. Syftet var att synliggöra olika satsningar som genomförs inom Läsförbättringsprojektet. Huvudmålgrupp var folkbiblioteksmedarbetare men i uppföljningen syns att frukostseminarierna nått en bredare målgrupp. Det finns deltagare från regionbibliotek och även andra aktörer som är nyfikna på vad som sker inom området.

18. skolverket.se – modell för kompetensutveckling

19. digiteket.se – Digiteket – kollegialt lärande

Varje träff hade en eller flera gäster som berättade om olika satsningar som de genomfört för att stärka kompetenser gällande läsfrämjande för barn och unga. Totalt berättade åtta folkbibliotek och två regionala biblioteksverksamheter om sina satsningar. Kulturrådet har arrangerat tre frukostseminarier under våren 2023 och två träffar under hösten 2024.

De fem träffarna hade tillsammans 677 deltagare, varav 319 var unika individer. Flera personer deltog vid flera tillfällen. Frukostseminarierna har följts upp med enkäter. Av de 74 personer som besvarat enkäterna uppger 86 procent att träffarna hade stort eller mycket stort värde för dem. 83 procent ansåg att träffarna hade ökat deras kunskap i hög eller mycket hög utsträckning.

Kurs för chefer

Som ett led i att stärka bibliotekens chefer och medarbetare i att arbeta strategiskt med det läsfrämjande uppdraget samverkar Kulturrådet med Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås om en kurs för chefer i strategisk utveckling av läsfrämjande.

Insatser kopplade till kursen för chefer med tillhörande följeforskning, har utformats med utgångspunkt i det huvudmål och delmål som introducerades inledningsvis i denna rapport, med ett särskilt fokus på målpåfyllelse i relation till delmål 2; "Stärka bibliotekens chefer och medarbetare i att arbeta strategiskt med det läsfrämjande uppdraget."

Kursens innehåll och form har tagits fram i nära samarbete med Kulturrådet. Till grund ligger en analys av medskick från dialogerna med regional biblioteksverksamhet, lärosäten och med chefer för folkbiblioteksverksamhet. Utifrån dessa underlag har en uppdragsbeskrivning tagits fram av Kulturrådet till Bibliotekshögskolan.

Av uppdragsbeskrivningen framgår att kursen syftar till att deltagarna ska stärka sin förmåga att arbeta strategiskt med det läsfrämjande uppdraget i sin roll som chef på folkbibliotek. En viktig utgångspunkt är att barns och ungas läsning är ett uppdrag för hela samhället och kursen ska därför ge deltagarna verktyg för att kunna samverka brett med olika aktörer i samhället samt kunskap om barns rättigheter.

Efter genomgången kurs ska deltagare:

- ha utvecklat sin förmåga att organisera (planera, leda, dokumentera och följa upp) läsfrämjande verksamhet på folkbibliotek,
- visa kunskap om och förståelse för bibliotekariens roller, metoder och verktyg i samband med läsfrämjande verksamhet för och med barn och unga,
- kunna kommunicera vetenskaplig kunskap om barns och ungas läsning och folkbibliotekets läsfrämjande uppdrag,
- ha utvecklat sin förmåga att leda kollegialt lärande med hjälp av Kulturrådets vägledning för kollegialt lärande och lärresurser på Digiteket.

Kursen ges som en uppdragsutbildning av Bibliotekshögskolan, som även samarbetar med samtliga lärosäten med biblioteks- och informationsvetenskaplig utbildning och forskning samt med Biblioteken i Malmö för produktion och publicering av kursmaterial till Digiteket, öppet för alla, så att bibliotekschefer och medarbetare från hela landet kan ta del.

Kursen genomförs i två omgångar, september 2023–mars 2024 samt september 2024–mars 2025. Kursen är kostnadsfri för deltagarna och består av fem digitala träffar, för att möjliggöra

deltagande från hela landet och spara tid för resor för kursdeltagarna. Mellan träffarna utförs mindre kursuppgifter relaterat till träffens tema och inläsning av vetenskaplig litteratur. Kursen avslutas med en större inlämningsuppgift i form av ett strategiskt utvecklingsarbete med fokus på läsfrämjande.

Följeforskning

I Kulturrådets uppdrag till Bibliotekshögskolan om en kurs för chefer ingår ett följeforskningsuppdrag. Följeforskningen genomförs i anslutning till kursen och syftar till att mäta effekter av kursen samt följa upp läsfrämjandelyftets delmål 2 om att "stärka bibliotekens chefer och medarbetare i att arbeta strategiskt med det läsfrämjande uppdraget".

Följeforskningen består av fokusgruppssamtal med frivilliga deltagare i kursen för chefer och har genomförts vid två tillfällen (oktober/november 2023 samt januari/februari 2024). Efter kursavslut kommer även individuella semistrukturerade intervjuer med deltagarna att genomföras. Syftet är att analysera kursdeltagarnas syn på strategiskt arbete med det läsfrämjande uppdraget på folkbibliotek, med fokus på barns och ungas läsning.

Frågor som undersöks är vad som anses vara läsfrämjande, vilka utmaningar som finns i kommunen och vilka förutsättningar på den strategiska nivån som kursdeltagaren har när det gäller att vidareutveckla den läsfrämjande verksamheten på sin respektive arbetsplats.

Resultat kurs för chefer och följeforskning

Till den första kursomgången sökte 160 bibliotekschefer till de 80 kursplatserna. Mot bakgrund av detta beslutade Kulturrådet om att ge Bibliotekshögskolan i uppdrag att genomföra en andra kursomgång. Geografisk spridning har eftersträvats vid urval av kursdeltagare. Kursen avslutas med att deltagarna tar fram en plan för ett strategiskt utvecklingsarbete kopplat till läsfrämjande i sin kommun.

Som ett resultat av uppdraget om en kurs för chefer har kursmaterial i form av nio nya lärresurser producerats av Bibliotekshögskolan i samverkan med flera olika lärosäten. Samtliga lärresurser kommer att publiceras på digiteket.se som poddar med transkriberad text, tillgängliga för alla som är intresserade av att ta del av innehållet, inte bara kursdeltagarna.

Bilaga 2 innehåller en förteckning över lärresurser producerade inom ramen för kursen.

Resultatet av Bibliotekshögskolans följeforskning kommer att sammanställas i en rapport som publiceras av Kulturrådet vid årsskiftet 2024/2025.

Avslutande ord

I den här rapporten har Kulturrådet redovisat hur myndigheten genomfört uppdraget om ett Läsförfrämjandelyft för folkbibliotek under perioden 2021–2023. Resultat gällande vissa centrala insatser har också beskrivits. Det finns dock flera viktiga insatser som fortfarande är under genomförande 2024–2025; kompetenshöjande insatser i regioner och kommuner, Bibliotekshögskolans två chefskursomgångar inklusive följeforskning, produktion av läresurser på Digiteket samt publicering av vetenskapliga läresurser. Samtliga nämnda insatser återstår att rapportera innan vi kan dra några slutsatser kring uppdragets måluppfyllelse.

Kulturrådets bedömning i nuläget pekar mot att satsningen om ett läsförfrämjandelyft tagits väl emot och understryker det fortsatta behovet av statligt stöd för kompetensutveckling. Detta framkommer av dialoger med olika aktörer, framför allt från dialoger inom ramen för arbetet med regeringsuppdraget Folkbibliotekens behov av statligt stöd.²⁰

Till ytterligare grund för Kulturrådets bedömning ligger den mängd ansökningar som inkommit från regioner och kommuner vid de båda utlysningarna av bidrag till kompetenshöjande insatser. Att det finns behov av kompetensutveckling relaterat till läsförfrämjande framgår också av det stora intresset för Bibliotekshögskolans kurs för chefer och av det stora intresset för att ta del av vetenskapliga läresurser och andra läresurser på Digiteket. Det framgår även av det stora intresset för att ta del av hur andra kommuner arbetar, genom Kulturrådets frukostseminarier för kollegialt lärande.

Arbetet med Läsförfrämjandelyftet har stärkt samverkan mellan myndigheter med statliga biblioteksuppdrag, regioner och kommuner. Uppdraget har utvecklat Kulturrådets arbete med bidragsgivning genom utformandet av en tillitsbaserad och förenklad ansökningsprocess för regioner och kommuner. Det har utvecklat Kulturrådets kunskapsfrämjande arbete och flyttat fram myndighetens positioner gällande samverkan med högskolor och universitet kring tillgängliggörande av vetenskaplig kunskap för allmänhet och biblioteksmedarbetare.

Ta tillvara på kunskap

I rapporten Folkbibliotekens behov av statligt stöd konstaterar Kulturrådet att det finns mycket kunskap och erfarenheter genom Stärkta bibliotek och Läsförfrämjandelyftet liksom andra bidrag till folkbiblioteken, som lett till positionsflyttningar. Dessa kunskaper kan Kulturrådet i högre grad samla och sprida. För lärosätena för biblioteks- och informationsvetenskap kan den data som genererats genom ansökningar och redovisningar utgöra ett forskningsmaterial.²¹ Det är dock viktigt att invänta slutet på de insatser som nu genomförs inom Läsförfrämjandelyftet för att få en helhetsbild.

Läsförfrämjandelyftet är en av de insatser som regeringen prioriterar inom ramen för Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025.²² Det finns kunskap från samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner inom Läsförfrämjandelyftet att ta tillvara på i en uppföljning av strategin. Erfarenheter från Läsförfrämjandelyftet kan även användas inom ramen för KB:s regeringsuppdrag om att ta fram förslag på former för stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet samt att bidra till den långsiktiga utvecklingen för vissa nationella digitala bibliotekstjänster för prioriterade målgrupper.²³

20. Kulturrådet, 2024.

21. Kulturrådet, 2024.

22. regeringen.se – Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025.

23. Regeringsbeslut, 2022.

Fortsatta behov av statligt stöd för kompetensutveckling

Från arbetet med rapporten Folkbibliotekens behov av statligt stöd framkommer att behovet av kontinuerlig kompetensutveckling är avgörande för folkbiblioteken för att kunna utveckla verksamheten. Utvecklingsbehoven kan sammanfattas som ekonomiskt stöd, kunskapsstöd, samverkansstöd, systemstöd och kvalitetsstöd. Det finns ett behov av permanent statligt stöd riktat till folkbibliotek, för verksamhetsutveckling och kompetensutveckling utifrån bibliotekslagens och bibliotekens prioriterade målgrupper och för att stärka likvärdig tillgång till folkbibliotek i hela Sverige.²⁴

I rapporten skriver Kulturrådet att statliga stöd såsom bidraget Stärkta bibliotek och bidraget Läsförmedling har varit viktiga för att ge förutsättningar till ökad likvärdighet till folkbibliotek i hela landet. Bidragen har kompletterat varandra genom att Stärkta bibliotek varit ett öppet och brett bidrag där folkbiblioteken själva fått formulera sina behov utifrån de egna förutsättningarna och den kontext som folkbiblioteket verkar i. Läsförmedling har bidragit till en stärkt infrastruktur genom de kunskaps- och metodstöd som Läsförmedling har genererat.²⁵

Läsförmedling för folkbibliotek har varit ett uppdrag som handlat om att stödja folkbibliotekens kunskaps- och metodutveckling samt kollegialt lärande. Genom uppdraget har folkbiblioteken getts fler möjligheter att utforma kompetenshöjande insatser utifrån lokala behov, samt att tillämpa befintlig forskning och omsätta den i praktisk handling. Det systematiska kvalitetsarbetet har stöttats genom den vägledning för kollegialt lärande som Kulturrådet tagit fram för att underlätta processen för planering och genomförande av kompetenshöjande insatser lokalt.

Fortsatt stärkt samverkan i arbetet med nya uppdrag

I regleringsbrevet för 2024 har Kulturrådet fått i uppdrag tillsammans med Skolverket att ta fram läslistor som ett stöd i skolans läsförmedling. I arbetet ska erfarenheter från Läsrådet tas tillvara²⁶. Kulturrådet ser även möjlighet att använda erfarenheter från Läsförmedling, för att möjliggöra samtidiga positionsflyttningar för barns och ungas läsning, både i skolan och på fritiden.

I regleringsbrevet för 2024 har Kulturrådet fått i uppdrag att utforma ett bidrag till folkbibliotekens läsförmedling med fokus på barn och unga.²⁷ I genomförandet av detta uppdrag kommer Läsförmedlingens vetenskapliga lärresurser och vägledning för kollegialt lärande vara av användning. Bidragsutlysningen behöver följas av ytterligare kunskapsförmedling insatser från Kulturrådets sida, eftersom det är ett så tydligt behov hos folkbiblioteken att få metod- och samverkansstöd.

Med stöd av Läsrådet har Kulturrådet kartlagt nuläget gällande barns och ungas läsning. I kartläggningen identifieras behovet av att stärka läsningen för unga och unga vuxna, överbrygga läsklyftor som beror på socioekonomiska skillnader och öka ungas delaktighet.²⁸ Inom ramen för arbetet med det nya bidraget till folkbibliotekens läsförmedling avser Kulturrådet att stötta folkbiblioteken i att utforma läsförmedling insatser som svarar mot dessa behov.

24. Kulturrådet, 2024.

25. Kulturrådet, 2024.

26. Regeringsbeslut, 2023.

27. Regeringsbeslut, 2023.

28. Kulturrådet, 2023b.

Vetenskaplig kunskap som sammanställts genom Läsförbättringsprojektet kommer vara till stor användning i utvecklingsarbetet och tillika en bärande del i Kulturrådets insatser inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024, som syftar till att sätta ungas läsning på den nordiska agendan.²⁹

För att svara på behovet av fortsatt stärkt samverkan mellan nationella biblioteksmyndigheter och bibliotekssektorn samt mellan stat, region och kommun kring en gemensam nationell infrastruktur och gemensamma digitala tjänster för folkbibliotek³⁰ så avser Kulturrådet fortsatt att samverka med KB för att ytterligare bidra till folkbibliotekens kompetensutveckling inom läsförbättring och litteraturförmedling, med fokus på barns och ungas läsning.

Avslutningsvis vill Kulturrådet peka på att det är angeläget att det arbete som genom olika statliga stöd kommit i gång på folkbiblioteken får en fortsättning. För större effekt av statliga stöd behövs långsiktiga uppdrag till biblioteksmyndigheterna. Kortsiktiga stöd och uppdrag leder till att det är svårt att skapa hållbara strukturer, synergier och insatser för folkbiblioteken och för bibliotekssektorn. Att planera, resurssätta, genomföra och följa upp är en utmaning för alla nivåer, såväl statligt, regionalt som kommunalt.³¹

Genom långsiktiga statliga stöd, baserade på en analys av förutsättningar och behov kan bibliotekssektorn med gemensamma krafter och resurser utvecklas på ett hållbart och kvalitativt sätt – med barns och ungas läsning i fokus.

29. Regeringsbeslut, 2023.

30. Kulturrådet, 2024.

31. Kulturrådet, 2024.

Referenser

Kulturrådet (2021) *Årsredovisning*. Stockholm: Kulturrådet

Kulturrådet (2022) *Lyft för läsning – delat lärande på vetenskaplig grund*. Stockholm: Kulturrådet

Kulturrådet (2023a) *Flernivåsamverkan främjar barnets bästa. Finansiering och uppföljning av barns och ungas rätt till kultur*. Stockholm: Kulturrådet

Kulturrådet (2023b) *Nuläge om barns och ungas läsning: en kartläggning med stöd av Läsrådet*. Stockholm: Kulturrådet

Kulturrådet (2024) *Folkbibliotekens behov av statliga stöd*. Stockholm: Kulturrådet

Regeringens proposition 2013/14:3 *Läsa för livet*

Regeringens skrivelse 2020/2021:95 *Barns och ungas läsning*.

Regeringsbeslut (2020) Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens kulturråd. Ku2020/00932, Ku2020/01299, Ku2020/01993 m.fl.

Regeringsbeslut (2022) Uppdrag till Kungl. biblioteket om stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Ku2022/00857

Regeringsbeslut (2023) Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Statens kulturråd. Ku2023/01126 Ku2023/01200 Ku2023/01296 (delvis) m.fl.

SOU 2019:43 *Med tillit följer bättre resultat – tillitsbaserad styrning och ledning i staten*.

Elektroniska referenser

www.digiteket.se Digiteket – kollegialt lärande
<https://digiteket.se/inspirationsartikel/vagledning-for-kollegialt-larande/> [20230927]

www.digiteket.se Digiteket – lansering nya Digiteket
<https://digiteket.se/nyhet/se-livesandingen-av-lanseringen-av-nya-digiteket-i-efterhand/> [20231222]

www.kb.se Digitalt först – med användaren i fokus
<https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/nytt-fran-kb/nyheter-samverkan-och-utveckling/2021-02-25-digitalt-forst---i-hamn-efter-tre-ar.html> [20231018]

www.regeringen.se Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022-2025
https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/bilder/kulturdepartementet/kultur/biblioteksstrategi_k-dep_webb_220420.pdf [2024-02-13]

www.skolverket.se Modell för kompetensutveckling
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/planera-organisera-och-folja-upp-kollegialt-larande> [2024-02-13]

Bilagor

Bilaga 1. Dialoger och inhämtande av synpunkter

Syftet med Kulturrådets dialogmöten med regionerna har varit att:

- Få en aktuell bild av förutsättningarna i de olika regionerna för arbete med kompetensutveckling i relation till folkbibliotekens läsfrämjande uppdrag.
- Ge likvärdig möjlighet till varje region att bidra och på så sätt vara delaktig i att utforma Läsfrämjandelyftets olika delar.
- Kommunicera Läsfrämjandelyftets ramar, innehåll och mål och förmedla information som den regionala biblioteksverksamheten kan föra vidare till kommunerna.
- Få inblick i vilka kompetenshöjande insatser som planeras och genomförs.

Dialogen med regioner har skett genom:

- Ett rundabordssamtal i samarbete med KB med regionala kulturchefer och representanter för regional biblioteksverksamhet.
- Sex möten med en dialoggrupp med fyra chefer för regional biblioteksverksamhet, utsedda av Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB).
- 20 regionvisa dialogmöten med chefer och medarbetare vid samtliga regionala biblioteksverksamheter:
 - Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg
 - Länsbibliotek Dalarna
 - Biblioteksutveckling Gotland
 - Kultur Gävleborg, biblioteksutveckling
 - Regionbibliotek Halland
 - Biblioteksutveckling Region Jämtland Härjedalen
 - Biblioteksutveckling Region Jönköpings län
 - Biblioteksutveckling Region Kalmar län
 - Regionbibliotek Norrbotten
 - Biblioteksutveckling Region Skåne
 - Regionbibliotek Stockholm
 - Biblioteksutveckling Sörmland
 - Biblioteksutveckling Region Uppsala
 - Biblioteksutveckling Region Värmland
 - Regional biblioteksverksamhet Region Västmanland
 - Regionbibliotek Västerbotten
 - Biblioteksutveckling Västernorrland
 - Biblioteksutveckling Västra Götalandsregionen

Med barn och unga i fokus

- Biblioteksutveckling Region Örebro län
- Biblioteksutveckling Östergötland
- Sex möten med medarbetare vid samtliga regionala biblioteksverksamheter som utsetts till regionala kontaktpersoner för Läsfrämjandelyftet.

Syftet med Kulturrådets dialogmöten med kommunernas folkbibliotek har varit att:

- Få kunskap om kommunernas olika förutsättningar och ge företrädare för folkbiblioteksverksamheten möjlighet att bidra i utformningen av Läsfrämjandelyftet.
- Få fördjupade synpunkter kring innehåll i kurs för chefer.
- Kommunicera Läsfrämjandelyftets ramar, innehåll och mål.
- Få inblick i vilka kompetenshöjande insatser som planeras och genomförs.

Dialogen med kommuner har skett genom:

- Ett fokusgruppsmöte med chefer för folkbibliotek i Region Skåne.
- Ett möte med chef i en mindre kommun i Skåne och den regionala biblioteksverksamhetens kontaktperson för Läsfrämjandelyftet.

Utöver dialogmöten har Kulturrådet medverkat på konferenser och studiedagar som regional biblioteksverksamhet arrangerat för folkbibliotekens chefer och medarbetare i:

- Region Blekinge-Kronoberg
- Region Dalarna, tillsammans med Digiteket-redaktionen
- Region Gävleborg
- Region Jönköpings län
- Region Norrbotten
- Region Skåne
- Region Stockholm
- Region Uppsala, tillsammans med Digiteket-redaktionen
- Region Värmland, tillsammans med Digiteket-redaktionen
- Region Västerbotten
- Region Västra götaland, tillsammans med Digiteket-redaktionen
- Region Örebro län

Bilaga 2. Vetenskapliga lärresurser

Följande vetenskapliga lärresurser har producerats på uppdrag av Kulturrådet. Digiteket och Kulturrådet arbetar gemensamt under 2023 och 2024 för att publicera samtliga lärresurser på Digiteket.se:

1. Barns och ungas läs- och bibliotekspraktiker – en kunskapsöversikt, Åse Hedemark, universitetslektor Uppsala universitet
2. Läsning – lösningen på samhällets problem? Åse Hedemark, universitetslektor Uppsala universitet & Linnéa Lindsköld, docent Högskolan i Borås
3. Allsidighet och kvalitet – vad betyder det för folkbibliotekens arbete? Linnéa Lindsköld, docent och universitetslektor Högskolan i Borås
4. Ljudboken, ljudlitteraturen och ljudläsaren, Julia Pennlert, universitetslektor Högskolan i Borås & Sara Tanderup Linkis, universitetslektor Lunds universitet
5. Tillgänglig läsning för barn och unga med läsnedsättning – en kunskapsöversikt, Ulrika Centerwall, universitetslektor Högskolan i Borås & Katarina Hagberg, doktorand Högskolan i Borås
6. De svenska barnens läshistoria, Kristin Johansson, doktorand Högskolan i Borås
7. Lyssnande läsning i ungdomars vardag, Elisa Tattersall Wallin, universitetslektor Högskolan i Borås
8. Mellan didaktik och estetik – om skönlitterärt läsfrämjande i ett litteraturredaktiskt perspektiv, Olle Nordberg, universitetslektor Uppsala universitet
9. Lek och lärande på biblioteket, Niklas Pramling, professor Göteborgs universitet
10. Kvalitetslitteraturen och folkbiblioteken, Karl Berglund, universitetslektor Uppsala universitet
11. Barns och ungas läsning: larmrapporter och kritiska perspektiv, Christina Olin Sheller professor Karlstads universitet & Sofia Wijkmark, docent Karlstads universitet
12. Social läsning som läsfrämjande idag och igår, Kristin Johansson, doktorand Högskolan i Borås
13. Läsfrämjandekompetens – vad behövs för att främja läsning? Jenny Lindberg, universitetslektor Högskolan i Borås
14. Främja läsning på nationella minoritetsspråk, Hanna Carlsson universitetslektor Linnéuniversitetet & Sara Ahlryd, universitetslektor, Linnéuniversitetet
15. Barns perspektiv på samtal om läsning, Martin Hellström, universitetslektor Linnéuniversitetet
16. Läsfrämjandets geografi – en översikt, Hanna Carlsson, universitetslektor Linnéuniversitetet
17. Hälsofrämjande metoder och folkbibliotek, Cecilia Pettersson, universitetslektor Göteborgs universitet

18. Läsa med elever, Sara Ahlryd, universitetslektor Linnéuniversitetet
19. Fin- och fulläsningens roller i det läsfrämjande arbetet, Pamela Schultz Nybacka, universitetslektor Södertörns högskola
20. Mångspråk och minoritetsspråk – att främja läsning för alla, Amira Sofie Sandin universitetslektor & Maria Ringbo, universitetsadjunkt Högskolan i Borås
21. Ungas läsupplevelser, Amira Sofie Sandin, universitetslektor, Emma Berge Kleber, universitetsadjunkt, Högskolan i Borås
22. Delaktighet och medskapande i arbetet med ungas läsning, Sandra Hillén, universitetslektor, Högskolan i Borås
23. Att främja läsning för unga och unga vuxna i områden med socioekonomiska utmaningar – en kunskapsöversikt, rapport i samarbete med Läsrådet, Pamela Schultz Nybacka, universitetslektor Södertörns högskola
24. Att främja läsning för unga och unga vuxna i områden med socioekonomiska utmaningar – en kunskapsöversikt (sammanfattning av rapport), Pamela Schultz Nybacka, universitetslektor Södertörns högskola

Följande vetenskapliga lärresurser ligger i utgivningsplanen för 2024 producerade av Bibliotekshögskolan som en del av Bibliotekshögskolans kurs för chefer, "Strategisk utveckling av läsfrämjande på folkbibliotek". Samtliga lärresurser har publicerats på Digiteket.se som poddar med transkriberad text. Utöver lärosätena i förteckningen nedan har Lunds Universitet, Linnéuniversitet och Göteborgs Litteraturhus gästade kursen.

- Avsnitt 1: Emma Berge Kleber, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås & Sandra Hillén, Institutionen för pedagogiskt arbete, Högskolan i Borås, "Läsfrämjande för barn och unga"
- Avsnitt 2: Lisa Ohlsson Dahlqvist, MTM, "Tillgänglig läsning"
- Avsnitt 3: Jenny Johansson, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås/Myndigheten för Kulturanalys, "Kulturpolitisk styrning på läsfrämjande insatser"
- Avsnitt 4: Sofia Lindström Sol, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås, "Delaktighet och deltagande"
- Avsnitt 5: Cecilia Gärdén, Kulturrådet, "Kulturrådets vägledning för kollegialt lärande"
- Avsnitt 6: Ola Pilerot, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås, "Forskningsbaserat arbetssätt"
- Avsnitt 7: Malin Utter, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås, "Marknadsföring"
- Avsnitt 8: Karen Nowé Hedvall, Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås, "Organisation och organisationskompetens"
- Avsnitt 9: Ingrid Schildt, Umeå universitet, "Utvärderingar"

Bilaga 3. Bidrag till kommuner och regioner år 2022

Bidrag till kompetenshöjande insatser inom läsfrämjandelyftet 2022		
Sökande organisation	Län	Beviljat belopp
Karlskrona kommun	Blekinge län	102 000
Karlshamns kommun	Blekinge län	83 000
Ronneby kommun	Blekinge län	79 000
Sölvesborgs kommun	Blekinge län	53 000
Olofströms kommun	Blekinge län	49 000
Falu kommun	Dalarnas län	102 000
Borlänge kommun	Dalarnas län	95 000
Ludvika kommun	Dalarnas län	83 000
Avesta kommun	Dalarnas län	72 000
Mora kommun	Dalarnas län	67 000
Rättviks kommun	Dalarnas län	61 000
Sätters kommun	Dalarnas län	57 000
Leksands kommun	Dalarnas län	56 000
Hedemora kommun	Dalarnas län	52 000
Malung-Sälens kommun	Dalarnas län	40 000
Smedjebackens kommun	Dalarnas län	40 000
Gagnefs kommun	Dalarnas län	36 000
Vansbro kommun	Dalarnas län	35 000
Orsa Kommun	Dalarnas län	30 000
Gotlands kommun	Gotlands län	99 000
Gävle kommun	Gävleborgs län	126 000
Sandvikens kommun	Gävleborgs län	97 000
Hudiksvalls Kommun	Gävleborgs län	92 000
Ljusdals kommun	Gävleborgs län	82 000
Söderhamns kommun	Gävleborgs län	74 000
Bollnäs kommun	Gävleborgs län	66 000
Ovanåkers kommun	Gävleborgs län	50 000
Hofors kommun	Gävleborgs län	42 000
Nordanstigs kommun	Gävleborgs län	38 000
Ockelbo kommun	Gävleborgs län	30 000
Halmstads kommun	Hallands län	154 000
Kungsbacka kommun	Hallands län	118 000
Varbergs Kommun	Hallands län	109 000
Falkenbergs kommun	Hallands län	92 000
Laholms kommun	Hallands län	67 000
Hylte Kommun	Hallands län	56 000
Östersunds kommun	Jämtlands län	107 000
Krokoms kommun	Jämtlands län	58 000

Med barn och unga i fokus

Åre kommun	Jämtlands län	56 000
Härjedalens kommun	Jämtlands län	54 000
Strömsunds kommun	Jämtlands län	50 000
Ragunda kommun	Jämtlands län	30 000
Jönköpings kommun	Jönköpings län	135 000
Gislaveds kommun	Jönköpings län	85 000
Värnamo kommun	Jönköpings län	84 000
Vetlanda kommun	Jönköpings län	72 000
Nässjö kommun	Jönköpings län	65 000
Eksjö kommun	Jönköpings län	55 000
Tranås kommun	Jönköpings län	54 000
Vaggeryds kommun	Jönköpings län	44 000
Habo kommun	Jönköpings län	36 000
Sävsjö kommun	Jönköpings län	36 000
Gnosjö kommun	Jönköpings län	30 000
Mullsjö kommun	Jönköpings län	30 000
Kalmar kommun	Kalmar län	115 000
Mörbylånga kommun	Kalmar län	76 000
Nybro kommun	Kalmar län	68 000
Oskarshamns Kommun	Kalmar län	68 000
Hultsfreds kommun	Kalmar län	64 000
Emmaboda kommun	Kalmar län	63 000
Borgholms kommun	Kalmar län	57 000
Mönsterås kommun	Kalmar län	57 000
Vimmerby Kommun	Kalmar län	55 000
Torsås kommun	Kalmar län	40 000
Högsby kommun	Kalmar län	38 000
Växjö kommun	Kronobergs län	134 000
Alvesta kommun	Kronobergs län	74 000
Tingsryds kommun	Kronobergs län	66 000
Älmhults kommun	Kronobergs län	62 000
Uppvidinge kommun	Kronobergs län	45 000
Markaryds kommun	Kronobergs län	43 000
Lessebo kommun	Kronobergs län	32 000
Luleå kommun	Norrbottnens län	128 000
Piteå kommun	Norrbottnens län	92 000
Kiruna kommun	Norrbottnens län	65 000
Gällivare kommun	Norrbottnens län	56 000
Haparanda kommun	Norrbottnens län	49 000
Jokkmokks Kommun	Norrbottnens län	35 000
Arvidsjaurs kommun	Norrbottnens län	32 000
Övertorneå kommun	Norrbottnens län	30 000
Malmö kommun	Skåne län	304 000
Lunds kommun	Skåne län	166 000
Helsingborgs kommun	Skåne län	160 000

Kristianstads kommun	Skåne län	118 000
Ängelholms kommun	Skåne län	90 000
Landskrona stad	Skåne län	88 000
Hässleholms kommun	Skåne län	82 000
Ystads kommun	Skåne län	81 000
Trelleborgs kommun	Skåne län	80 000
Vellinge kommun	Skåne län	77 000
Höganäs kommun	Skåne län	75 000
Simrishamns kommun	Skåne län	70 000
Lomma kommun	Skåne län	66 000
Svedala kommun	Skåne län	66 000
Kävlinge kommun	Skåne län	62 000
Hörs kommun	Skåne län	59 000
Skurups kommun	Skåne län	58 000
Burlövs kommun	Skåne län	57 000
Östra Göinge kommun	Skåne län	57 000
Klippans kommun	Skåne län	56 000
Bjuvs kommun	Skåne län	55 000
Sjöbo kommun	Skåne län	55 000
Hörby kommun	Skåne län	54 000
Svalövs kommun	Skåne län	54 000
Tomelilla kommun	Skåne län	54 000
Osby kommun	Skåne län	50 000
Örkelljunga kommun	Skåne län	46 000
Stockholms kommun	Stockholms län	614 000
Nacka kommun	Stockholms län	130 000
Botkyrka kommun	Stockholms län	117 000
Södertälje kommun	Stockholms län	116 000
Haninge kommun	Stockholms län	106 000
Järfälla kommun	Stockholms län	104 000
Norrtälje kommun	Stockholms län	97 000
Täby kommun	Stockholms län	96 000
Sundbybergs stad	Stockholms län	92 000
Solna kommun	Stockholms län	89 000
Sollentuna kommun	Stockholms län	87 000
Lidingö stad	Stockholms län	83 000
Sigtuna kommun	Stockholms län	83 000
Värmdö kommun	Stockholms län	83 000
Nynäshamns kommun	Stockholms län	82 000
Tyresö kommun	Stockholms län	82 000
Upplands Väsby kommun	Stockholms län	74 000
Danderyds kommun	Stockholms län	71 000
Vallentuna kommun	Stockholms län	70 000
Österåkers kommun	Stockholms län	66 000
Ekerö kommun	Stockholms län	62 000

Med barn och unga i fokus

Salems kommun	Stockholms län	54 000
Vaxholms kommun	Stockholms län	38 000
Upplands-Bro kommun	Stockholms län	35 000
Nykvarns kommun	Stockholms län	30 000
Eskilstuna kommun	Södermanlands län	123 000
Nyköpings kommun	Södermanlands län	97 000
Katrineholms kommun	Södermanlands län	92 000
Strängnäs kommun	Södermanlands län	83 000
Flens kommun	Södermanlands län	72 000
Trosa kommun	Södermanlands län	57 000
Oxelösunds kommun	Södermanlands län	51 000
Vingåkers kommun	Södermanlands län	45 000
Gnesta kommun	Södermanlands län	40 000
Uppsala kommun	Uppsala län	188 000
Enköpings kommun	Uppsala län	80 000
Tierps kommun	Uppsala län	78 000
Östhammars kommun	Uppsala län	61 000
Knivsta kommun	Uppsala län	54 000
Heby kommun	Uppsala län	50 000
Älvkarleby kommun	Uppsala län	44 000
Karlstads kommun	Värmlands län	111 000
Arvika kommun	Värmlands län	74 000
Torsby kommun	Värmlands län	63 000
Kristinehamns kommun	Värmlands län	60 000
Kils kommun	Värmlands län	49 000
Grums kommun	Värmlands län	46 000
Forshaga kommun	Värmlands län	45 000
Hammarö kommun	Värmlands län	42 000
Årjängs kommun	Värmlands län	38 000
Storfors kommun	Värmlands län	30 000
Umeå kommun	Västerbottens län	177 000
Skellefteå kommun	Västerbottens län	117 000
Lycksele kommun	Västerbottens län	52 000
Vännäs kommun	Västerbottens län	47 000
Storumans kommun	Västerbottens län	46 000
Vilhelmina kommun	Västerbottens län	32 000
Bjurholms kommun	Västerbottens län	30 000
Dorotea Kommun	Västerbottens län	30 000
Malå kommun	Västerbottens län	30 000
Nordmaling kommun	Västerbottens län	30 000
Norsjö kommun	Västerbottens län	30 000
Sorsele Kommun	Västerbottens län	30 000
Vindelns kommun	Västerbottens län	30 000
Åsele kommun	Västerbottens län	30 000
Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	134 000

Örnsköldsviks kommun	Västernorrlands län	101 000
Härnösands kommun	Västernorrlands län	81 000
Kramfors kommun	Västernorrlands län	69 000
Sollefteå kommun	Västernorrlands län	69 000
Ånge kommun	Västernorrlands län	51 000
Timrå kommun	Västernorrlands län	42 000
Västerås kommun	Västmanlands län	154 000
Köpings kommun	Västmanlands län	71 000
Fagersta kommun	Västmanlands län	58 000
Arboga kommun	Västmanlands län	54 000
Sala kommun	Västmanlands län	54 000
Hallstahammars kommun	Västmanlands län	47 000
Kungsörs kommun	Västmanlands län	38 000
Norbergs kommun	Västmanlands län	33 000
Surahammars kommun	Västmanlands län	32 000
Skinnskattebergs kommun	Västmanlands län	31 000
Göteborgs kommun	Västra Götalands län	491 000
Borås kommun	Västra Götalands län	140 000
Mölndals kommun	Västra Götalands län	107 000
Trollhättans Stad	Västra Götalands län	97 000
Uddevalla kommun	Västra Götalands län	97 000
Lidköpings kommun	Västra Götalands län	90 000
Kungälv kommun	Västra Götalands län	87 000
Skövde kommun	Västra Götalands län	87 000
Härryda kommun	Västra Götalands län	85 000
Alingsås kommun	Västra Götalands län	76 000
Lerums kommun	Västra Götalands län	76 000
Marks kommun	Västra Götalands län	74 000
Stenungsunds kommun	Västra Götalands län	73 000
Vänersborgs kommun	Västra Götalands län	73 000
Falköpings kommun	Västra Götalands län	71 000
Orust kommun	Västra Götalands län	68 000
Ale kommun	Västra Götalands län	66 000
Mariestads kommun	Västra Götalands län	66 000
Partille kommun	Västra Götalands län	64 000
Skara Kommun	Västra Götalands län	64 000
Tanums kommun	Västra Götalands län	63 000
Ulricehamns kommun	Västra Götalands län	63 000
Lysekils kommun	Västra Götalands län	57 000
Tidaholms kommun	Västra Götalands län	54 000
Tranemo kommun	Västra Götalands län	52 000
Strömstad kommun	Västra Götalands län	51 000
Vara kommun	Västra Götalands län	51 000
Tjörns kommun	Västra Götalands län	50 000
Götene kommun	Västra Götalands län	46 000

Med barn och unga i fokus

Svenljunga kommun	Västra Götalands län	45 000
Öckerö kommun	Västra Götalands län	43 000
Karlsborgs kommun	Västra Götalands län	38 000
Munkedals kommun	Västra Götalands län	38 000
Töreboda kommun	Västra Götalands län	37 000
Melleruds kommun	Västra Götalands län	35 000
Bollebygds Kommun	Västra Götalands län	34 000
Gråstorps kommun	Västra Götalands län	31 000
Essunga kommun	Västra Götalands län	30 000
Gullspångs kommun	Västra Götalands län	30 000
Hjo kommun	Västra Götalands län	30 000
Sotenäs kommun	Västra Götalands län	30 000
Tibro kommun	Västra Götalands län	30 000
Örebro kommun	Örebro län	139 000
Karlskoga kommun	Örebro län	80 000
Kumla kommun	Örebro län	66 000
Lindesbergs kommun	Örebro län	60 000
Hallsbergs kommun	Örebro län	46 000
Nora kommun	Örebro län	46 000
Askersunds kommun	Örebro län	44 000
Hällefors kommun	Örebro län	35 000
Laxå kommun	Örebro län	34 000
Lekebergs kommun	Örebro län	34 000
Ljusnarsbergs kommun	Örebro län	30 000
Linköpings kommun	Östergötlands län	150 000
Norrköpings kommun	Östergötlands län	147 000
Ödeshögs kommun	Östergötlands län	30 000
Motala kommun	Östergötlands län	91 000
Mjölby kommun	Östergötlands län	81 000
Finspångs kommun	Östergötlands län	63 000
Vadstena kommun	Östergötlands län	51 000
Söderköpings kommun	Östergötlands län	49 000
Kinda kommun	Östergötlands län	44 000
Åtvidabergs kommun	Östergötlands län	44 000
Valdemarsviks kommun	Östergötlands län	36 000
Ydre kommun	Östergötlands län	31 000
Boxholms kommun	Östergötlands län	30 000
Summa		18 164 000

Bidrag till kompetenshöjande insatser inom läsfrämjandelyftet 2022		
Sökande organisation	Län	Beviljat belopp
Region Blekinge	Blekinge län	221 000
Region Dalarna	Dalarnas län	243 000
Region Gotland	Gotlands län	86 000
Region Gävleborg	Gävleborgs län	187 000
Region Halland	Hallands län	142 000
Region Jämtland Härjedalen	Jämtlands län	165 000
Region Jönköpings län	Jönköpings län	221 000
Region Kalmar län	Kalmar län	210 000
Region Norrbotten	Norrbottens län	232 000
Region Skåne	Skåne län	445 000
Region Stockholm	Stockholms län	367 000
Region Sörmland	Södermanlands län	176 000
Region Uppsala	Uppsala län	165 000
Region Värmland	Värmlands län	255 000
Region Västerbotten	Västerbottens län	243 000
Region Västernorrland	Västernorrlands län	154 000
Region Västmanland	Västmanlands län	187 000
Region Västra Götaland	Västra Götalands län	625 000
Region Örebro län	Örebro län	210 000
Region Östergötland	Östergötlands län	221 000
Summa		4 755 000

Bilaga 4. Bidrag till kommuner och regioner år 2023

Bidrag till kompetenshöjande insatser inom läsfrämjandelyftet 2023		
Sökande organisation	Län	Beviljat belopp
Karlshamns kommun	Blekinge län	83 000
Karlskrona kommun	Blekinge län	102 000
Olofströms kommun	Blekinge län	49 000
Ronneby kommun	Blekinge län	79 000
Sölvesborgs kommun	Blekinge län	53 000
Avesta kommun	Dalarnas län	72 000
Borlänge kommun	Dalarnas län	95 000
Falu kommun	Dalarnas län	102 000
Gagnefs kommun	Dalarnas län	36 000
Hedemora kommun	Dalarnas län	52 000
Leksand	Dalarnas län	56 000
Ludvika kommun	Dalarnas län	83 000
Malung-Sälens kommun	Dalarnas län	40 000
Mora kommun	Dalarnas län	67 000
Orsa Kommun	Dalarnas län	30 000
Rättviks kommun	Dalarnas län	61 000
Smedjebackens kommun	Dalarnas län	40 000
Sätters kommun	Dalarnas län	57 000
Vansbro kommun	Dalarnas län	35 000
Gotlands kommun	Gotlands län	99 000
Bollnäs kommun	Gävleborgs län	66 000
Gävle kommun	Gävleborgs län	126 000
Hofors kommun	Gävleborgs län	42 000
Hudiksvalls Kommun	Gävleborgs län	92 000
Nordanstigs kommun	Gävleborgs län	38 000
Ockelbo kommun	Gävleborgs län	30 000
Ovanåkers kommun	Gävleborgs län	50 000
Sandvikens kommun	Gävleborgs län	97 000
Söderhamns kommun	Gävleborgs län	74 000
Halmstads kommun	Hallands län	154 000
Hylte Kommun	Hallands län	56 000
Kungsbacka kommun	Hallands län	118 000
Laholms kommun	Hallands län	67 000
Varbergs Kommun	Hallands län	109 000
Bergs kommun	Jämtlands län	44 000
Härjedalens kommun	Jämtlands län	54 000
Krokoms kommun	Jämtlands län	58 000
Ragunda kommun	Jämtlands län	30 000

Åre kommun	Jämtlands län	56 000
Östersunds kommun	Jämtlands län	107 000
Aneby kommun	Jönköpings län	30 000
Eksjö kommun	Jönköpings län	55 000
Gislaveds kommun	Jönköpings län	85 000
Gnosjö kommun	Jönköpings län	30 000
Habo kommun	Jönköpings län	36 000
Jönköpings kommun	Jönköpings län	135 000
Mullsjö kommun	Jönköpings län	30 000
Nässjö kommun	Jönköpings län	65 000
Tranås kommun	Jönköpings län	54 000
Vaggeryds kommun	Jönköpings län	44 000
Vetlanda kommun	Jönköpings län	72 000
Värnamo kommun	Jönköpings län	84 000
Borgholms kommun	Kalmar län	57 000
Emmaboda kommun	Kalmar län	63 000
Hultsfreds kommun	Kalmar län	64 000
Högsby kommun	Kalmar län	38 000
Kalmar kommun	Kalmar län	115 000
Mönsterås kommun	Kalmar län	57 000
Mörbylånga kommun	Kalmar län	76 000
Nybro kommun	Kalmar län	68 000
Oskarshamns Kommun	Kalmar län	68 000
Torsås kommun	Kalmar län	40 000
Vimmerby kommun	Kalmar län	55 000
Västerviks kommun	Kalmar län	85 000
Alvesta kommun	Kronobergs län	74 000
Lessebo kommun	Kronobergs län	32 000
Markaryds kommun	Kronobergs län	43 000
Uppvidinge kommun	Kronobergs län	45 000
Växjö kommun	Kronobergs län	134 000
Älmhults kommun	Kronobergs län	62 000
Arjeplogs kommun	Norrbottnens län	30 000
Arvidsjaurs kommun	Norrbottnens län	32 000
Gällivare kommun	Norrbottnens län	56 000
Haparanda kommun	Norrbottnens län	49 000
Kalix kommun	Norrbottnens län	32 000
Kiruna kommun	Norrbottnens län	65 000
Luleå kommun	Norrbottnens län	128 000
Piteå kommun	Norrbottnens län	92 000
Älvsbyns kommun	Norrbottnens län	30 000
Övertorneå kommun	Norrbottnens län	30 000
Bjuvs kommun	Skåne län	55 000
Burlövs kommun	Skåne län	57 000
Eslövs kommun	Skåne län	88 000

Med barn och unga i fokus

Helsingborgs kommun	Skåne län	160 000
Höganäs kommun	Skåne län	75 000
Hörby kommun	Skåne län	54 000
Höörs kommun	Skåne län	59 000
Kristianstads kommun	Skåne län	118 000
Kävlinge kommun	Skåne län	62 000
Landskrona stad	Skåne län	88 000
Lomma kommun	Skåne län	66 000
Lunds kommun	Skåne län	166 000
Malmö stad	Skåne län	304 000
Osby kommun	Skåne län	50 000
Perstorps kommun	Skåne län	38 000
Simrishamns kommun	Skåne län	70 000
Sjöbo kommun	Skåne län	55 000
Skurups kommun	Skåne län	58 000
Staffanstorps kommun	Skåne län	57 000
Svedala kommun	Skåne län	66 000
Trelleborgs kommun	Skåne län	80 000
Vellinge kommun	Skåne län	77 000
Ystads kommun	Skåne län	81 000
Åstorps kommun	Skåne län	63 000
Ängelholms kommun	Skåne län	90 000
Örkelljunga kommun	Skåne län	46 000
Östra Göinge kommun	Skåne län	57 000
Botkyrka kommun	Stockholms län	117 000
Danderyds kommun	Stockholms län	71 000
Ekerö kommun	Stockholms län	62 000
Haninge kommun	Stockholms län	106 000
Huddinge kommun	Stockholms län	113 000
Järfälla kommun	Stockholms län	104 000
Lidingö stad	Stockholms län	83 000
Nacka kommun	Stockholms län	130 000
Norrtälje kommun	Stockholms län	97 000
Nykvarns kommun	Stockholms län	30 000
Nynäshamns Kommun	Stockholms län	82 000
Sigtuna kommun	Stockholms län	83 000
Sollentuna kommun	Stockholms län	87 000
Solna kommun	Stockholms län	89 000
Stockholms stad	Stockholms län	614 000
Sundbybergs stad	Stockholms län	92 000
Södertälje kommun	Stockholms län	116 000
Tyresö kommun	Stockholms län	82 000
Täby kommun	Stockholms län	96 000
Upplands Väsby kommun	Stockholms län	74 000
Upplands-Bro kommun	Stockholms län	66 000

Vallentuna kommun	Stockholms län	70 000
Vaxholms kommun	Stockholms län	38 000
Värmdö kommun	Stockholms län	83 000
Österåkers kommun	Stockholms län	66 000
Eskilstuna kommun	Södermanlands län	123 000
Flens kommun	Södermanlands län	72 000
Gnesta kommun	Södermanlands län	40 000
Katrineholms kommun	Södermanlands län	92 000
Nyköpings kommun	Södermanlands län	97 000
Oxelösunds kommun	Södermanlands län	51 000
Strängnäs kommun	Södermanlands län	83 000
Vingåker kommun	Södermanlands län	45 000
Enköpings kommun	Uppsala län	80 000
Heby kommun	Uppsala län	50 000
Håbo kommun	Uppsala län	58 000
Knivsta kommun	Uppsala län	54 000
Tierps kommun	Uppsala län	78 000
Uppsala kommun	Uppsala län	188 000
Älvkarleby kommun	Uppsala län	44 000
Östhammars kommun	Uppsala län	61 000
Arvika kommun	Värmlands län	74 000
Eda kommun	Värmlands län	45 000
Filipstads kommun	Värmlands län	47 000
Grums kommun	Värmlands län	46 000
Hammarö kommun	Värmlands län	42 000
Kils kommun	Värmlands län	49 000
Kristinehamns kommun	Värmlands län	60 000
Storfors kommun	Värmlands län	30 000
Säffle kommun	Värmlands län	62 000
Torsby kommun	Värmlands län	63 000
Årjängs kommun	Värmlands län	38 000
Bjurholms kommun	Västerbottens län	30 000
Dorotea Kommun	Västerbottens län	30 000
Lycksele kommun	Västerbottens län	52 000
Malå kommun	Västerbottens län	30 000
Norsjö kommun	Västerbottens län	30 000
Robertsfors kommun	Västerbottens län	44 000
Skellefteå kommun	Västerbottens län	117 000
Sorsele Kommun	Västerbottens län	30 000
Storumans kommun	Västerbottens län	46 000
Umeå kommun	Västerbottens län	177 000
Vilhelmina kommun	Västerbottens län	32 000
Vindelns kommun	Västerbottens län	30 000
Vännäs kommun	Västerbottens län	47 000
Åsele kommun	Västerbottens län	30 000

Med barn och unga i fokus

Härnösands kommun	Västernorrlands län	81 000
Kramfors kommun	Västernorrlands län	69 000
Sollefteå kommun	Västernorrlands län	69 000
Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	134 000
Timrå kommun	Västernorrlands län	42 000
Ånge kommun	Västernorrlands län	51 000
Örnsköldsviks kommun	Västernorrlands län	101 000
Arboga kommun	Västmanlands län	54 000
Fagersta kommun	Västmanlands län	58 000
Kungsörs kommun	Västmanlands län	38 000
Köpings kommun	Västmanlands län	71 000
Norbergs kommun	Västmanlands län	33 000
Skinnskattebergs kommun	Västmanlands län	31 000
Västerås kommun	Västmanlands län	154 000
Ale kommun	Västra Götalands län	66 000
Alingsås kommun	Västra Götalands län	76 000
Bengtsfors kommun	Västra Götalands län	49 000
Bollebygds Kommun	Västra Götalands län	34 000
Borås kommun	Västra Götalands län	140 000
Essunga kommun	Västra Götalands län	30 000
Färgelanda kommun	Västra Götalands län	30 000
Grästorps kommun	Västra Götalands län	31 000
Göteborgs kommun	Västra Götalands län	491 000
Götene kommun	Västra Götalands län	46 000
Herrljunga kommun	Västra Götalands län	46 000
Härryda kommun	Västra Götalands län	85 000
Karlsborgs kommun	Västra Götalands län	38 000
Kungälv kommun	Västra Götalands län	87 000
Lerums kommun	Västra Götalands län	76 000
Lidköpings kommun	Västra Götalands län	90 000
Lilla Edet	Västra Götalands län	46 000
Lysekils kommun	Västra Götalands län	57 000
Mariestads kommun	Västra Götalands län	66 000
Marks kommun	Västra Götalands län	74 000
Melleruds kommun	Västra Götalands län	35 000
Munkedals kommun	Västra Götalands län	38 000
Mölnåls kommun	Västra Götalands län	107 000
Orust kommun	Västra Götalands län	68 000
Partille kommun	Västra Götalands län	64 000
Skara Kommun	Västra Götalands län	64 000
Skövde kommun	Västra Götalands län	87 000
Sotenäs Kommun	Västra Götalands län	30 000
Stenungsunds kommun	Västra Götalands län	73 000
Strömstad kommun	Västra Götalands län	51 000
Svenljunga kommun	Västra Götalands län	45 000

Tanums kommun	Västra Götalands län	63 000
Tidaholms kommun	Västra Götalands län	54 000
Tjörns kommun	Västra Götalands län	50 000
Tranemo kommun	Västra Götalands län	52 000
Trollhättans Stad	Västra Götalands län	97 000
Uddevalla kommun	Västra Götalands län	97 000
Ulricehamns kommun	Västra Götalands län	63 000
Vara kommun	Västra Götalands län	51 000
Värgårda kommun	Västra Götalands län	45 000
Vänersborgs kommun	Västra Götalands län	73 000
Åmåls kommun	Västra Götalands län	47 000
Öckerö kommun	Västra Götalands län	43 000
Hallsbergs kommun	Örebro län	46 000
Hällefors kommun	Örebro län	35 000
Karlskoga kommun	Örebro län	80 000
Kumla kommun	Örebro län	66 000
Laxå kommun	Örebro län	34 000
Lekebergs kommun	Örebro län	34 000
Lindesbergs kommun	Örebro län	60 000
Ljusnarsbergs kommun	Örebro län	30 000
Nora kommun	Örebro län	46 000
Örebro kommun	Örebro län	139 000
Boxholms kommun	Östergötlands län	30 000
Finspångs kommun	Östergötlands län	63 000
Kinda kommun	Östergötlands län	44 000
Linköpings kommun	Östergötlands län	150 000
Mjölby kommun	Östergötlands län	81 000
Motala kommun	Östergötlands län	91 000
Norrköpings kommun	Östergötlands län	147 000
Söderköpings kommun	Östergötlands län	49 000
Vadstena kommun	Östergötlands län	51 000
Valdemarsviks kommun	Östergötlands län	36 000
Ydre kommun	Östergötlands län	31 000
Åtvidabergs kommun	Östergötlands län	44 000
Ödeshögs kommun	Östergötlands län	30 000
Summa		18 045 000

Med barn och unga i fokus

Bidrag till kompetenshöjande insatser inom läsfrämjandelyftet 2023		
Sökande organisation	Län	Beviljat belopp
Region Blekinge	Blekinge län	234 000
Region Dalarna	Dalarnas län	259 000
Region Gotland	Gotlands län	87 000
Region Gävleborg	Gävleborgs län	198 000
Region Jämtland Härjedalen	Jämtlands län	173 000
Region Jönköpings län	Jönköpings län	234 000
Region Kalmar län	Kalmar län	222 000
Region Norrbotten	Norrbottens län	247 000
Region Skåne	Skåne län	479 000
Region Stockholm	Stockholms län	394 000
Region Sörmland	Södermanlands län	185 000
Region Uppsala	Uppsala län	173 000
Region Värmland	Värmlands län	271 000
Region Västerbotten	Västerbottens län	259 000
Region Västernorrland	Västernorrlands län	161 000
Region Västmanland	Västmanlands län	198 000
Region Örebro län	Örebro län	222 000
Region Östergötland	Östergötlands län	234 000
Västra Götalandsregion	Västra Götalands län	675 000
Summa		4 905 000

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5
Tel: 08 519 264 00
E-post: kulturradet@kulturradet.se

© Statens kulturråd 2024
ISBN: 978-91-89748-26-2

kulturradet.se